„UKRAIŃSKYJ HOŁOS“ Przemyśl. Należytość pocztową uiszczono ryczałtem.

Ч. 39 (615) Неділя, дня 1. Листопада 1931. Рік XIII.

УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС

p. PRZEMYSL
Всч. о. Пралат А. Зубрицький
Гр.-Катол. Капітула

Передплата в краю виносить 10 зол. річно, 5·50 зол. піврічно, 3 зол., четьрічно. — Для Чехії на рік 72 к. ч., 1/2 — 40 к. ч. 1/4 — 20 к. ч. Для Франції — 60 ф. річно, 1/2 — 35ф., 1/4 — 20 ф., Для Німеччини — 10 мар. річно, 1/2 — 6 мк. 1/4 — 3.50 мк. Для Бельгії — 90 б. ф. річно, 1/2 — 50 б. ф. 1/4 — 30 б. ф. Для Америки 2 1/2 ам. долярів річно. Рукописів Редакція не звертає, неоплачених писем не приймає.

ФРАНЦ КОКОВСЬКИЙ.

СТРІЛЕЦЬКИМ МОГИЛАМ.

„а як колись тобі прийдеться
„шукать мене серед могил,
„то камінь тільки озветься...“

Брехня, брехня! Який там камінь
і хтоб на Твій стрілецький гріб поклав?
Де в бою впав, онтам Тобі і амінь“...
Діточі мрії, що Ти їх плекав,
геройська смерть в кервавім бою,
розпука, туга за Тобою,
то все обман!

Як тільки в бою, Брате, впав,
якаж Тобі ціна, яке значіння?
Ні мясо до гармат, ні дрібки сили,
ані користи, ні ніяких діл.

Всадять Тебе в плиткий, розмоклий діл,
зверху землицею святою вкрили,
а там — пращай! Не стало Твоїх крил,
якаж Тобі ціна, яке значіння?

За рік, за два остануть з Тебе кости,
сторчати ме невкритий Твій кістяк
з землі, аж прийде ХАМ і в лютій злости
у рів Тебе вергне!...

Отсе стрілецька доля,
а решта все обман...

ОЛ. БАБІЙ.

Націоналізм і лібералізм.

I.

Хто безпосередно пережив українську визвольну війну 1918—20., або хоч думав про неї, той свідомий того, що головною причиною нашої катастрофи був повний брак концентрації наших національних сил, брак спрямування бодай більшости національної енергії у виразнім напрямі. Роздробленість тієї енергії у всіх напрямах, розбиття на ґрупи й ґрупки, над якими не панувала ніяка координуюча ідея, дали у висліді те, що 40 міліонова маса перерізавши тисячі жертв у взаїмній боротьбі всіх проти всіх, виладувала кольосальні резервуари енергії в ріжних напрямах і — що з того вийшло, всі бачимо.

Дух російського соціялізму, демократизму й анархізму був учителем тих, що бралися творити українську державу, бо з ненависти до царської Росії Українці попадали тільки під впливи тих російських рухів, які ту царську Росію могли зруйнувати й зруйнували. Але те, що могло бути силою в руйнуванні, виявило повну непридатність у будуванні.

Передреволюційна ненависть до царизму й його держави, погорда до патріотизму, до патріотів, як до „чорної сотні“, озлобленість до всякої влади й її „насильства“ збудили, як реакцію, любов до безмежної „свободи“ до анархічного заперечення всякої підчинености, обмежености. Українську державу утотожнювано зі „свободою“ і всяка спроба приборкати „свободу“ підчас революції стрічалася з різким осудом навіть керівників політики.

І цікаве: московська протибільшовицька соціялістична еміґрація, яка сама во імя „свободи“ зруйнувала царизм, поскитавшися 10 літ на „ріках Вавилонських“, плаче над своїми гріхами, кається, — переводить переоцінку цінностей, руйнує старі дореволюційні таблиці й видвигає нові й поклоняється їм. Всі знають, що Керенський бється в груди й горлає: „Вся́кая Росія, навіть царська, є свята і її треба обороняти... будувати. Ми помилились, ми були лібералами, апостолами свободи, але тепер каємося й знаємо, що держава не твориться „свободою“, бо держава це обмеження свободи“.

І наддніпрянська еміґрація, головно ґрупа гетьманців і У. Н. Р. перейшла за 20 літ велику еволюцію. Еміґрантська мука, недоля й біль по втраті вітчини, туга за своїм краєм, злидні — та нагода приглядатися політичному життю інших вільних народів, — все те руйнувало в душі еміґрації не одну дореволюційну святість, неодин „ідеал“. Серед наддніпрянської еміґрації в західноевропейських державах тип Українця лібералa й анархіста перетворився в державника, здібного свідомо творити майбутнє нації.

Тільки в нас у Галичині, де війна за Україну була епізодом, де буря революції не встигла розторощити старих передвоєнних ідолів, панує в дійсности старий дух добродушного, гуманного й анемічного та безвольного типово галицького лібералізму, який боїться того, без чого не родилося нічого великого — насильства. Так, Галичина не перевела по революції ревізії свого світогляду, особливо „офіціяльна“ Галичина. Її верхи, кермуючі „батьки народу“ проспали революцію, не передумали її й наше духове й політичне життя закаменіло в мертвій формі, наша провідна верства зперед війни по інерції далі лишилася на верхах і молиться божкам, які вже давно повмирали.

Колиж хтось намагається розбити тих божків, то ображені в своїх найсвятіших передпотопових святощах, подразнені в пустих амбіціях „провідники“, обкидують болотом кожного, хто прагне вбити те, що не дало нам можливости зосередити національні сили й створити державу — а саме анархічний, все, всіх і вся толеруючий лібералізм доведений до абсурду! Двигнення народу з безодні неісторичного вегетування до висот відродження й історичности може статися тільки шляхом великих, історичних подій, тільки через героїчний жест нації і через найвище напруження волі в одним напрямі.

І всі великі визвольні рухи Греції, Італії, чи тих народів, які 1918 р. визволилися, були таким героїчним, величним рухом, що вливав національну енергію в одно річище й тому мав силу змести зі свого шляху все чуже, всі перешкоди. Великі історичні епохи, переломові чини були все ділом безкомпромісових фанатично настроєних одиниць і мас.

Бо фанатизм є ніщо іншого, як саме жадоба великого, волеве спрямування своїх хотінь і енергії у виразнім напрямі.

Тимчасом український визвольний рух підчас війни й українське політичне життя сьогодні є нічим іншим, як вічним хитруванням у компромісах, вічним достосовуванням себе до посторонних великих історичних рухів. До демократичного соціялізму російських сил 1917 року, до Денікіна й великого історичного руху — комунізму потім і тепер, а навіть до католицизму та демократичних ідеалів Союзу Народів сьогодні.

Сорок міліонова нація не витворила до нині свого власного визвольного руху, що бодай пробувавби накинути свою власну, індивідуальну волю дійсності, життю, історії. У душі Українця до сьогодні панує ідеольоґічний еклектизм: трошки християнізму, трошки марксизму, трошки гуманних ідеалів ліберальної демократії, а все те разом надає нашому життю безформність, брак розмаху й виразности.

Вистарчить порівнати пресу інших народів з нашою: В інших народів навіть національна демократія має своє виразне обличча, свої тривкі позиції, які обороняє все й всюди. Така позиція дає можливість формувати душу народу у виразнім напрямі, ви-

Sygn. III. 1. Pr. 64|31. Wyciąg z dziennika ogólnego posiedzeń Sądu okręgowego w Przemyślu, dnia 20 października 1931 Nr. 125. Sąd okręgowy w Przemyślu jako Trybunał dla spraw prasowych na posiedzeniu niejawnem dnia 20 października 1931 r. — po wysłuchaniu Prokuratora okręgowego, na mocy §§ 489 i 493 ust. p. k. z r. 1873 orzekł: I. że treść artykułów umieszczonych w Nr. 37 z dnia 18. X. 1931 wychodzącego w Przemyślu czasopisma perjodycznego „Ukraińskij Hołos“, — 1) a to w artykule pod tytułem „Z żyttja Wołyni“ od słów „Fakt cej“ do słowa „w czoboti“ zawiera znamiona występku z § 302 u. k. 2) w artykule pod tytułem „Pidhajeczczyna“ od słów „W rta buło“ do słowa „mowi“ i od słowa „W imia“ do słowa „faktiw“ zawiera znamiona występku z § 302 u. k. 3) cały artykuł pod tytułem „Kara za protest proty Berestja“ zawiera znamiona przekroczenia z § 308 u. k. 4) w artykule pod tytułem „Z rynny pid doszcz“ od słów „Cia masowa“ do słowa „nesterpnymy“ zawiera znamiona przekroczenia z § 308 u. k. 5) w artykule pod tytułem „Zrazok współżycia na seli“ od słów „Zamist hasyty“ do słów „nie trzeba gasić“ zawiera znamiona występku z § 302 u. k. II. że konfiskata tego numeru czasopisma „Ukraińskij Hołos“ jest usprawiedliwioną 3) że rozpowszechnianie rzeczonych artykułów jest wzbronione. Zarazem poleca się Redakcji czasopisma „Ukraińskij Hołos“, by po myśli § 20 ust. pras. z dnia 17. XII. 1862 Nr. 6 Dz. Ust. państw. austr. z r. 1863, treść tego orzeczenia bez powodów na pierwszej stronie najbliższego numeru swego czasopisma bezpłatnie umieściła. — Co do artykułu „Kłopit z worobciamy“ — Sąd nie znalazł w treści tegoż znamion występku z §§ 491 i 493 u. k. i art. V. noweli z dn. 17. XII. 1862 L. 8. ex 1863. Dlatego Sąd uchylił konfiskatę odnośnie do tego artykułu. — Przewodniczący: Terlikowski wr. Protokulant: Nawrocki wr. Za zgodność: Sidorski.

ховувати масу, підготовляти великі епохи, історичні чини. А в нас? В нас та сама ґазета, і то офіціяльний орґан партії, може в 1922 році кидати громи на соціялізм взагалі, за кілька літ давати в своїй редакції притулок особам, що твердять: соціялізм це одинокий рух, який нас спасе. У нас та сама ґазета може одного тижня містити статті з лайкою на гетьмана Скоропадського, а за тиждень містити статті, в яких доказується, що як українська держава була, то тільки за гетьмана. За місяць можете прочитати в тійже ґазеті пеани в честь померщого пепесівця М. Ганкевича, на якого 1922 та сама ґазета кидала болотом, як на зрадника. За пару тижнів можете прочитати в цій ґазеті цикль статтей про літературу, в яких проповідується культурну орієнтацію на здобутки Радянщини й доказується, що літературний твір з безнаціональною, комуністичною ідеольоґією є такою самою цінністю української культури, як і твір з державницькою ідеольоґією, якщо цей комуністичний твір тільки по мистецьки написаний. Забувається про те, що отрута подана в золотій чаші не перестає бути отрутою, забувається про те, що коли таке твердить „національна“ преса, то це тільки санкціонує й апробує молодим письменникам їхню свободу бути всім, чим хто хоче, бути комуністом, анархістом, оплювувати всю нашу традицію війська, збільшувати продажну літературу, яка малює нашу українську армію з 1918—19. як бандитів. Коби тільки в гарній, мистецькій формі це було написане! А тоді — це вже національний скарб.

З нагоди 20-ліття Української Торговельної Школи.

Дня 5. жовтня ц. р. минуло 20 літ, як у Львові повстала Торговельна Школа Т-ва „Просвіта“; була це **перша** фахова школа на західно-українських землях. Орґанізатори цего важного виховного заведення докладно здавали собі справу, що нам уже не вистарчають загально-освітні школи, що продукують головно державних урядовців; для розросту економічної, культурної і політичної сили українського народу треба конче розбудувати також *фахове* шкільництво, яке має витворити серед українського суспільства новий незалежний стан фахово-освічених людей, що працювалиби в ділянці промислу й торговлі.

Торговельна школа повстала з ініціятиви Господарсько-Промислової Комісії Товариства „Просвіта“ у Львові. Виділений нею окремий орґанізаційний Комітет покликав до життя окрему Кураторію, як безпосередній опікунчий орґан школи. До першої Кураторії увійшли: Предсідник Іван Кивелюк — тодішній голова „Просвіти“, Др. Кость Левицький, о. Дамян Лопатинський, проф. Володимир Шухевич, проф. Олександер Гарасевич, І Джиджора, проф. Людвик Сальо, інж. Андрій Корнелля, дир. Василь Нагірний, дир. Омелян Саєвич, Ілярій Чапельський, Др. Альфред Говикович та дир. Торговельної Школи проф. Роман Залозецький.

Плян науки Торговельної Школи був розложений на два роки. До школи могли вступати хлопці й дівчата по скінченні 14-го року життя з підготовкою, що відповідала укінченні найменше 3-ох кляс середньої, або цілої виділової школи

Праця в школі йшла нормально до світової війни. Воєнна хуртовина унеможливила науку в шк. р. 1914/15. В 1915/16 на місці дир. Р. Залозецького управу перебрав Осип Скрентович, а опісля Амвросій Березовський. В шкільному році 1917/18 дир. школи стає *Денис Коренець*, який щасливо кермує цею школою аж до сьогоднішнього дня.

В шкільному році 1924/25 перемінено школу з дворічної на *трилітню*. Дня 25. лютого 1924 р. Головний Виділ „Просвіти“ передав Торговельну Школу Головній Управі „Рідної Школи“ у Львові. Від того часу Торг. Школа входить в орґанізаційну шкільну сітку „Р. Ш.“ Одначе концесіонарем є ще досі Т-во „Просвіта“, а школа має офіційну назву „Триклясова Коедукаційна Торговельна Школа Т-ва „Просвіта“ у Львові“.

Школа належить до середнього типу фахових шкіл. Абсольвенти нашої Торговельної Школи мають такі самі права, що їх мають ґімназійні матуристи.

При Трилітній Школі істнують, почавши від 1912 р. до тепер, ріжні курси: торговельні, кооперативні, торговельні курси для абітурієнтів, окремі курси для абсольвентів 6-ти кляс середних шкіл і т. д.

При навчанні торговельно-економічних наук звертається в школі особливу увагу на науку кооперації, для якої не лише призначено окремо обовязкові години, але цей предмет узгляднюється при навчанні також інших споріднених предметів. При школі ведеться окрему шкільну кооперативу, час до часу відбуваються учреницькі реферати на суспільно-економічні й кооперативні теми. Таким чином школа, що має завдання постачати для української суспільности кваліфікованих робітників(ць), застосовується до сучасних вимог господарсько-культурного життя нашого народу.

Для удержання школи на належному рівні до її учительського збору заанґажовано учителів(льок) з вищими фаховими кваліфікаціями. В школі працюють також люде, що беруть визначну активну участь не лише в теоретичній розрібці, але й практичній розбудові нашої кооперації.

Школа вивінувана у всі необхідні наукові засоби для навчання природознавства, товарознавства і технольоґії, писання на машині і т. д. так, що дає можність своїм учням набути всі ті знання, які дає кожна модерна того типу школа.

Найбільшою невигодою для цеї школи — це брак відповідного льокалю. Теперішнє її приміщення при вул. Корняктів ч. 1. є зовсім не відповідне і через це є поважною гальмою у розвитку цеї цінної для нас установи.

Перед війною більшу частину видатків школи покривано з жертв українських економічних установ. Тепер Школа опирається головно на шкільних оплатах своїх учнів та щедрій підмозі української кооперації обєднаної в Центросоюзі.

Від 1911. до 1931. р. школу (дволітню а опісля трилітню) скінчило 383 осіб, з того 171 дівчат, шестимісячні торговельні курси (рр. 1912—14) 30 учнів, з того 7 дівчат, спеціяльні курси стенографії (1917/18) 85 слухачів, однорічні торговельні курси для абітурієнтів (від 1920) 425 осіб, з того 84 жінок, спеціяльні вищі кооперативні курси 30 слухачів, однорічні торговельно-кооперативні курси для абсольвентів 6-ти кляс сер. шкіл 49 осіб, з того 5 жінок. Від 1920. р. до тепер скінчило однорічні курси 504 душ, з того 89 жінок.

Головне ядро абсольвентів Торговельної Школи працює в українських економічних установах, а частина розміщена в найріжнороднїших приватних і державних підприємствах. Між абсольвентами цеї школи є найменше безробітних. Довголітня практика показує, що навіть в часах пекучої економічної скрути абсольвентам фахової школи далеко лекше знайти працю, як тим, що скінчили загально-освітню школу.

Л.

Ю. ГАСЕНКО. 17)

В село на спокуту.

(Продовження).

Чекісти на селі.

Он Усатюк Василь щось у мішку в садок поніс, схильці плентаючись попід тин; ген далі дід Макозвач чогось в соломі порпається, раз по-раз оглядаючись на всі боки, певне контрреволюцію ховає; а це Ярошенкова невістка до мами біжить і щось важкувате й цінне на плечах пре, мабуть теж контрреволюційне мясо, сало, або масло; а ось куряву в клуні зняв дядько Калень, певне полово прикидає вивіяне зерно, щоб, як наскочать, під „метьолку“ не забрали, бо Лановенко богатенько винен ще за торішній податок.

— Куди, Мотре, так чимчикуєш — затримує Тарасюк Антона Комара молодицю.

— Та несу чинш на ту косооку Химу*).

— Тож чого так приспішило аж під вечір?

— Е, говоріть, дядьку Федоре! Чоловік просо на сіножаті косить, а я дітей самих залишила в хаті, забрала останніх 8 яєць і оце несу на ту їх навіжену косооку Химу, бож, чули, — чекісти приїхали. Прибіг отой нечвида-комса**) Приданів і каже: несіть, тітко, на косооку Химу, бо гепева приїхала, опишуть добро, як не впишетеся в чини косоокої Хими. Оцеж і несу той чин. Дітям вже тиждень не варитиму яєчок, хай бідні вибачать, а мушу вписатися на той чин косоокої Хими, хай вона скажиться та й вони разом з нею. Як мають мене описувати...

— Та тож, чував я, добровільно: хочеш вступай, а не хочеш — не мають права силувати — толкував Тарасюк.

— Е, говоріть, дядьку, де в чорта добровільно. Он стара Саватіїха теж так думала. Прийшли до неї перед жнивами: „Дай, бабо, на косооку *Химу*“, а вона: „Ідіть, люди добрі, під три вітри з вашою Химою: я сама осьтретій тиждень буряками сімю годую“. А її втихомирюють: „не плач, бабо, й не лайся, бо Хима може тобі колись і поміч дати“. „Ідіть, ідіть, дурисвіти“ — сердиться Саватіїха, а вони: „Ей, бабо, буде за такі слова зле, колись пригадаємо“. І що ви думаєте? Нагадали. Як роздавали садиби, Саватіїха й собі подала заяву. Всяк скаже, що їй скоріше, ніж кому, належить садиба, бож кругом тіснота й злиднота. І що? Читають на засіданні земгромади Саватіїшину заяву й нагадують: А, вона не хотіла в чини косоокої Хими записатись, лаяла? Ворог косоокої Хими?! Нема таким людям садиби. І не дали. От вам і добровільна косоока Хима!...

— Так оце й ви через косооку Химу хочете садибки достукатись? — догадується Тарасюк.

— Та ні. Я їхньої садиби не хочу, будь вони прокляті, хайби мене не зачіпали. Колиж не маємо супокою. Ота нечвидна комса Приданова, сусіди наші, бодай їх Господь скарав, відколи в комалидні*) записались, — то ми життя не маємо. Цвікає як не старий, то й шмаркач комса день при дні: „Пишіться в кенеґес! Вступайте в чини косоокої Хими! Купуйте публикації*). Де яка новина в селі вирветься, зараз і нам туркотять. Побачило ота комса проноза, що дітям яйця варю, (а інакшого дитині нема нічого дати), і вже випікає: „А, яйця їсте, а косоокої Хими підтримати не хочете? Буржуї ви, вас треба в куркулі записати, подвійно податками обкласти, вас треба... Боже! — чикіст! — верескнула Мотря й остовпіла серед вулиці.

З сільради вийшов аґент і попрострував до кооперативи.

Поява цих гостей потрясає всім селом. Оті червоні околиці, й ромбики — заслуги й пятикутня зірка на кашкеті пекуче вражає кожного. Багатий казенний одяг проти селянських десячаних уборів у латках відгонять великим контрастом, а гостро-суворі погляди чекіста, як хижого звіря, наганяють страх на людей. Кожен громадянин має підставу думати, чи не по його душу прилетів коршак, бож не було випадку, щоб чекісти, завітавши в село, не вивезли звідтіль бодай дві—три жертви.

Проте Федір Тарасюк не лякався; якась відважна сила тягла його до кооперативи подивитись, ближче приглянутись до цього казенно-червоного страшила. Несміливо, затаївши страх і цікавість, він відхилив двері і став коло порога.

В помешканні, крім двох молодиць і продавця, не було нікого. Останніми роками мало хто заходить до кооперативи, бо нема по що: крім сірників та гасу, нічогісінько в кооперативі не продається, — навпаки, во-

*) осоавіяхему — громадська орґанізація оборони країни й хемізації населення. **) комсомолець.

*) комнезам (комітет незаможних селян).

*) облігації селянської позики.

Сельробівський боляк.

Нічого вічного під сонцем. — Бувші волинські „соціялістичні діячі" в таборі польської угоди. — Сельроб колись і тепер: — Сумний конець масових виїздів до Большевії. — Непрошено шлють, бо нічого не коштує.

Каже поговірка: „нічого вічного під сонцем". Особливо це можна сказати про Волинь у політичному відношенню. Ще так недавно, бо всього пару років тому, тут верховодили частиною селянства посли б. парляментарної репрезентації (першого й другого скликання) Чучмай, Козицький, і С. Назарук. Ще так недавно уявляли собою, можна сказати, поважну орґанізовану силу в деяких повітах партії Сельроб, правиця й лівиця; ще так недавно виступали речниками партії „Сельсоюз" був. посол С. Назарук із Володимира.

Був. посол Чучмай з Дубенщини був головою Сельроб-правиці і не мало спричинився до поширення впливів теї розбивацької партії на Волині; він же був одним з основоположників зпочатку Сельсоюза, а потім Сельроба. Останний, як відомо, повстав з об'єднання більшости волинського сельсоюзу з галицькими москвофілами з т. зв. „Волі Народа". Але ця неприродна спілка, як і можна було сподіватись, не довго тривала. Ґенерали з „Волі Народа" було замало половинчатого соціялізму ґрупи Чучмая-Козицького й переваривши, останні порвали з Сельробом того складу, утворивши куценький т. зв. Сельроб правицю; галицькі-ж червоні москвофіли під проводом Вальницького, Хама, Пелехатого й Дурделли на спілку з був. послом Маківкою з Холма утворили т. зв. „Сельроб-Єдність". Від того часу між тими двома Сельробами, що перед своїми опікунами з Москви і Харкова переліцитовувались, показуючи, хто з них є *більше червоний*, почалась страшенна гризня і взаємне пожирання. Ця гризня йшла так далеко, що політичним противникам сельробів поборювати їх було дуже легко. Наслідком цеї боротьби між сельробами було те, що група Чучмая-Козицького позбавлена грошевої підтримки оголосила ліквідацію й розвязала себе. І з того часу б. пос. Чучмай як і б. сен. Козицький є „дикими". По розвязанні сойму й сенату Чучмай робив ще спроби якогось врятуватись на поверхні громадськ. життя. Спільно з Козицьким Чучмай виставив майже у всіх округах Волині свої „селянсько-робітничі листи", але скрізь „з комфортом" провалились, здобувши смішно мале число голосів. Їхні однодумці відвернулись од своїх був. провідників і пішли „в розтіч". Багато з них повернули свої симпатії в бік УНДО або стали безпартійними, частина перейшла до лівиці. Так сумно скінчили свою політичну карієру ці панове, а сам п. Чучмай втративши навіть на Дубенщині, де мешкає, всякі впливи, став „найпожонднійшим обивателем" і sługą uniżonym пана старости Каньского. Кажуть, що як на б. голову Сельробу, між ними тепер досить приятельські відносини. а як піде так як сьогодня, далі, то не виключено, що п. Ч. скоро опиниться в рядах активних діячів ББ зґл. ВУО, про що вперто на Дубенщині кажуть.

Товариш п. Чучмая — б. сен. Козицький менше щасливий. Його по страті мандату арештували й засудили на 3 роки вязниці, але як подає польська преса, відсидівши рік у вязниці, вніс Козицький до президента держави прохання про дарування йому решти кари, за що зобовязується надалі не вмішуватись у жадні „антипаньствові" справи. І наслідком такої „скрухи", кажуть, він вже вийшов з вязниці. Це останнє зрештою подаємо на підставі інформацій польської преси, тому від осудження в даному випадку поступовання п. Козицького стримуємось. Одно є фактом, що в рядах Сельробівців його вже нема і взагалі з громадського життя поки що виключений.

Б. посол Назарук (сельсоюз) є також „sługą uniżonym" пана старости в Володимирі і пішов ще далі ніж Чучмай, бо від року бере активну участь в праці володимирського ББ (зґл. в спілці з ним), особливо в міській раді Володимира, будучи обраним радним із мішаної польсько-української листи ББ.

Слідом своїх колег пішов такий-же „ідейний" соціяліст, був. посол УСРП Ів. Власовський, що виступив з радикальної партії, заявивши, що цілком виходить з політичного життя. Колиб так було, що п. Вл. дійсно після всього хотів відійти від політики, мовляв „моя хата з краю", то ще „кат — з ним", хайби собі, а то ні: п. Вл. бере в політичному житті активну участь, тільки в реґіональному таборі. Першим таким активним виступом п. Власовського була його участь в скандальних виборах до міської ради Луцька, що переводились в такийже спосіб як і вибори соймові. П. Власовський брав тоді участь в нарадах ББ разом з пп. Певним і К-о та підписував неперсонально, а як тодішній голова Просвіти виборчі відозви спільно „з родзинами поліційними" „стшельцами" і т. п. Такуж участь бере тепер і в церковному житті з пп. Певним і Богуславським.

Такіто згадані горе діячі, що протягом кількох років жирували на селянській темноті. А скільки то демаґоґії й розбивацької отруї вони вилили, не даючи цим масам ні освіти ні національної ідеї. Доки були послами, доти були опозиціонерами й соціялістами, а коли послами перестали бути, — всякий їхніх соціялізм і опозиція розвіялись мов дим. Таких типів на Волині і крім згаданих ще є чимало.

Зате не можна сказати, щоби зі зникненням з політичного обрію Сельроб-правиці не стало й Сельроб-єдности. Впливи цеї неукраїнської партії значно зменшились, а в деяких районах змаліли до дуже незначних розмірів, але всеж з ними *треба рахуватись*. Особливо задурманення цією заразою в ковельському й горохівському повітах, на Холмщині й Поліссі. В останній час значно зменшились їхні впливи на маси в звязку з арештованням їхніх ватажків б. пос. Сенюка й Маківки та вивтіканням за кордон б. послів Вальницького й Хама. Одначе задурманені аґітацією через ріжні „Сили" і „Сельроби", що їх по селах масово безплатно надсилають, члени й прихильники теї партії рядовики, орієнтуються й далі на „червону Москву" й тільки від неї чекають спасіння. Тому все націоналістично-настроєне громадянство *повинно найти на цьому ґрунті спільну мову*, та річевою й творчою працею на всіх ділянках життя, як рівнож належною *політичною* орґанізацію поборювати це шкідливе явище нарівні з хруниздою з іншого протилежного боку.

В попередньому числі ми згадували, що масові втечі до Совітів дуже сумно скінчились. З кількасот людей, що протягом останніх 3-х місяців туди втікли, більшовики вибрали собі лише *парудесять аґітаторів*, а всю решту в кількасот люда, витримавши їх у страшних гігієнічних умовах по більшовицьких вязницях, викинули назад за кордон. Майже всі ті добровільні мандрівники перейшли на власній шкірі чистилище совітських чрезвичайок. Багатьох обвинувачували в шпіонажі і в звязку з тим тягали їх по льохах ҐПУ і вязницях, де пройшли добру кварантану. Чимало цих нещасливців помандрувало аж на Соловки.

Тепер уся ця справа все більше вияснюється. Виявлено, що тут малось до діла з широко закроєною акцією пачкарів, що жируючи на людській темноті, повели аґітацію за виїздом до Совдепії, де ніби-то всі дістануть

на під примусом скуповує у селян всі роди збіжжя, сало, масло, олій і т. інш., загарбуючи все під видом контрактації. Отже, голі стіни, рясно обліплені кооперативними плякатами та соціялістичними гаслами й порожні, пилом припалі полички бачать мало гостей і рідко!

Аґент липнувши на достатки кооперативи, цього виспіваного шляху до соціялізму, певне відчув його очевидну мізерність і не відважився про це будьщо питати. Натомість став зорити по стінах, перечитував плякати, оглядав портрети й помітно сердився.

— Безабразіє — не стерпів чекіст, зупинившись над портретом Ґрінченка. — Ґде прєдсєдатєль? Пазвать нємєдлєнна*) — настукотів на продавця.

Продавець вискочив ізза прилавка й зник, а чекіст далі оглядав ріжні написи, що раз все більше обурюючись.

— Петлюровщина, явная контрреволюція! — зупинився він фукаючи над написом під портретом Шевченка „Борітеся — поборете".

Через хвилину прибув голова кооперативи Борозняк Андрій.

— Яголова. Чого бажаєте? — став перед аґентом цей спокійний, розважний селянин, якому відомо, кому кооперація, як громадська установа, підлягає.

Чекіст довго вдивлявся на нього, а далі з притиском і їдко запитав:

— Ето что? — тикнув чекіст пальцем на портрет Шевченка.

— Шевченко. А хіба що?

— Шéвченко! — перекривився чекіст.

— Не Шéвченко, а Шевчéнко — це одно, а друге — хіба не вільно його портрет в установі тримати?

— Малчать, хахол! Іш разашолся! Атвечай, а чом спрашіваю. Что ета? — тикнув він на слова „Борітеся — поборете". А ета что за морди? — штуркнув він палицею по портреті Ґрінченка та Франка. — Что ета за контрреволюція? — взявся чекіст у боки і вивірився хижо-пронизливо на Борозняка.

Та той ані трохи не сполохався лютою чекіста й спокійно відповідав:

— Не гарячіться, товаришу, а розберіть. Ви знаєте, чиї це слова? Ви читали Шевченка, вам відома історія України??

— Что? Ти смєєш мєня спрашівать аб етом? Ти хочеш мєня контролірoвать, учіть? Снять ето всьо барахло, а с табой ми будєм ґаварить в другом мєстє.

— Чекайте! Шевченка зняти? Наших письменників? Цеж яким правом? Цеж образа...

— Малчать! Шакал! Іш контрреволюціонная свора засєла. Панавєшалі всякіх петлюровскіх ґенєралов і будуть наказивать... А пачему Лєніна, Пєтровського нє відно?

— Ви не нервуйтесь, а толком розберіть, що Леніна й Петровського село ще не знає, а про цих нераз чуло.

— А, нє знаєт, нє чуло?! — ще з більшою злорадністю накинувся чекіст. — А ви перед кім всякой петлюровской белібердой демонстріруєте... Может бить самово Петлюру вивесітє? Іш, какіє супчікі кооператорамі позаделивались?! Сюда мнє вєсь етот хлам жовтоблакитний — і вхопив до рук портрети Шевченка, Франка й Ґрінченка і став зі злорадною люттю рвати на шматки, — етіх петлюровскіх шакалов, етіх кулацкіх, етіх... Вот, а ти прімазавшійся жовтоблакитній кооператор, хаді са мной. Ми тєбє разскажем, каво селу показивать.

Голова демократичної громадської орґанізації, якого єдиний, ні від кого незалежний господар — загальні збори обрали, щоби він самостійно й свідомо провадив до кращого незалежну кооперативну установу, — став арештований з наказу якогось зайди, що ні до села, ні до кооперації вілкого ні службового, ні юридично-правового відношення не мав.

— От вам і кооперація — шлях до соціялізму — скривився приголомшений продавець. — Не дарма Зайчик похвалявся, що прочистить кооперативу. За один портрет український може постраждати людина. Ніби як на стіні висить портрет Ґрінченка, то вже й кооперація шляхом до соціялізму перестала бути?! Дивні діла твої... Госп...

Тарасюк вийшов з кооперативи перестрашений. В голові стукало ляком: як за портрет Ґрінченка арештують, то щож буде за незарестрованого кабанця?...

Смеркало й він поспішав до дому. На щастя з кабанцем довго не вовтузились. Він охоче вийшов з глибоко-болотного темного сажу далеко в повії за хатою й бадьоро йшов сухою стежкою, стиха порохкуючи. Більше клопоту завдав господарям аж коло ями: не хотів ніяк до неї навертатись. Але Данилко якось зазвабив його до неї й разом з кабанцем ускочив. Це, щоправда, його коштувало — кабанець розпанахав йому одежу й проштурхнув аж до кости ногу ратицею, але справа зісталась залагоджена тихо. Кабан лежав на сухій соломі в ямі і гриз зелені кислички. А господарі заспокоєні верталися до хати. (Д. б.)

*) негайно.

дуже добру працю. Ця аґітація з огляду на пануючу крізу найшла серед безробітних і багатьох більшовизуючих великий послух. За допомогу перейти на той бік (за Збруч, Случ чи Горинь) аферисти побирали від особи по 200 і більше зл. При помочи своїх людей перепроваджували втікачів через границю, а там ті полишені самим собі попадали в руки більшовицьких властей, з чого почались митарства і муки втікачів, що власними очима хотіли побачити „червоний рай“.

Поліція арештувала кільканадцять осіб, що вели згадану ошуканчу акцію на терені повітів ковельського, кремянецького і в м. Радивилові, а рівнож кілька пачкарів, що займались перепачковуванням утікачів через границю на більшовицький бік.

Нещасливі втікачі повернулися на цей бік у жалюгідному вигляді — голодні, босі, а деякі побиті більшовицькою чрезвичайкою, (дісталось деяким і на цьому боці). Вони голосно розповідають про „блага“ совітського раю, терор і відносини пануючі в „робітничо-селянській“ державі, де для них, селян, не найшлось місця, бо й своїх „єдоков“ є досить.

Може це сталось і добре: на власній шкірі переконались ті наївні або збаламучені люди, що чим є сучасна т. зв. радянська держава, що замість неї там пануе московська диктатура і небувалий в історії визиск та інші „блага“, про які багато писалось і пишеться в нашій національній пресі.

Гадаємо, що оповідання цих нещасливих втікачів про радянську дійсність не одному прояснять голову та розвіють рожеві мрії про „червоний рай“.

Редакція „марксівського“, а точніше сельробівського двохтижневика „*Кооперативні Вісти*“, що виходять у Львові, безплатно розсилає цей часопис по всім кооперативам Ковельщини й Горохівщини, а то й інших повітів Галичини і північно-західних земель без жадних замовлень тих кооператив. Було чимало випадків, що кооперативи цю рептильку повертали з дописною: „не приймається, надалі не надсилати“, одначе ред. „К. В.“ всеж таки шле, бо її нічого не коштує. Як і всі сельробівські часописи, так і цей, видають не на гроші одержані від передплатників, а на відомі фонди, що щедро сиплються на розбиваєцьку роботу того роду „приятелями“ українського народу.

Хто з несельробів читав хоч раз цей „кооперативний“ часопис, той мабуть одразу зробив висновок, що в ньому найменше є дійсно річевого про кооперацію. Вся писанина його зводиться до нищення всього що несельробівське чи некомуністичне з метою зруйнувати все, що створено тяжкою мозольною працею *національно* настроєного громадянства та захопити провід у свої руїнницькі руки.

Адже відомо, що тим руїнникам цілком не залежить на добрі нашого народу. Для них українські організації (дійсно українські, а не лише по назві), в яких не вони керують, як напр. Просвіти, кооперативи чи гуртки „Сільського Господаря“ — це є „куркулівсько-контреволюційні вигадки для підтримки капіталістично-буржуазного устрою“. Слід згадати ще, що в багатьох випадках ці „оборонці інтересів працюючих“ виступають проти національних українських орґанізацій на спілку з одинкарями.

Зразком писанини цих „Кооператив. Вістей“ може послужити такий уступ зі статті „Неусунувши колоди — не підемо вперед“ в ч. 12. з дня 1. IX. ц. р. цих „Вістей“:

„Загальні Збори кооперативних Централь та діяльність ундорадикальних верховодів виявили, що зах. укр. кооперація в центрі і на місцях стала кузнею фашизму, непротивленню злу і інтервенційних плянів, для яких то цілей використовується увесь технічний та службовицький апарати, зокрема видавництва і збори“.

І багато цьому подібного. Коментарі зайві.

Гадаємо, що всі українські кооператори-націоналісти наведене зрозуміють і зроблять належний і цілком правильний висновок.

Проїздом через Луцьк, дня 19. X. 1931.

Олег Шабля.

Листопад — місяць українських Інвалідів!

У тринацяту річницю памятного листопада 1918. року в ряді тих установ, що кличуть суспільність до матеріяльної помочі, зове інвалідська централя у Львові: **На допомогу Інвалідам!**

Важкі матеріяльні відносини прибили всіх і всюди, але в невиносимій скруті опинилися наші інваліди, бо **громадянська жертвенність це їх одинокий ратунок.** Місячні пенсії-ренти інвалідам від УКТОДІ по 10, 15 20, 25, 30 і 35 золотих дотепер ледви вибавляють їх від голодової смерти. Не сміємо допустити, щоби й цю лепту УКТОДІ мусіло їм здержати. Не сподівайтеся, що другі за Вас памятатимуть про інвалідів, бо зі самих сподівань Ваших помочі інвалідам не буде. Кождий думай, що помогти інвалідам повинен ти самий, хоч і не велико квотою, бо поміч інвалідам повинна бути всенародня.

УКТОДІ видає місячно на ренти інвалідам, протези, лікування, дім інвалідів 13.000 золотих і цю суму від укр. громадянства добути мусить.

Інваліди Укр. Армії, які поставили нас у ряді европейських націй, зложивши для суспільности та її ідеалу жертву крови, жертву здоровля, жертву доживотного щастя, ждуть тепер матеріяльної жертви суспільности. Нехай ця жертва суспільности буде гідна жертви теперішних інвалідів — борців Української Армії.

Чеками, розісланими з українською пресою шліть свій дар українським інвалідам! Кого не стати на постійну місячну вкладку до УКТОДІ, хто не в силі частіше кинути лепту на інвалідів, нехай у місяці листопаді відмовить собі дрібної приємности у хосен українських інвалідів. — Від доброзичливости усіх нас разом до українських інвалідів залежить успішна й відповідна допомога, на яку інваліди заслужили своєю посвятою для загального українського ідеалу.

Українське Товариство Допомоги Інвалідам

у Львові, вул. Руська 3.

Письмо з Луцька.

Поворот пос. Богуславського з „побідної“ поїздки до Женеви.

Наш „Зиз“ нераз робить значну помилку, що не використовує гумористики (хоч написаної цілком „поважно“) „Укр. Ниви“. Як дехто з Українців-волиняків час од часу бере до рук цю „чудесну“ ґазетку, то одиноко в тій цили, щоби посміятись з „радісної творчости“ певних і непевних, та довідатись, яку то ще штуку втнуть вони й на що наразять бідний і терпеливий папір. Бож про терпеливість читача „У. Ниви“ говорити не доводиться. Цих читачів в правдивому значінні слова, якіб „Ниву“ трактували поважно, нема.

Взірцем тої гумористики „У. Ниви“ може послужити стаття П. Певного про остан-

ФРАНЦ КОКОВСЬКИЙ. 9)

Вчорашні й нинішні.

20. ЗАГАДКА.

Ми — слава Богу — панських забаганок не маємо, але як вже знайдеться між нами мисливий, то хай ласка божа криє кождого від него. Наверзе вам тілько всякої брехні та нісенітниць, що аж чоловіка заморочить. Нераз хотілобися зачинити йому той розбалаканий рот, завдати йому брехню, або просто хопити за карк та викинути за двері — та годі.

Стара звичка гостинности каже здержатися й як вже не подивляти голосно тих особливих пригод, то бодай мовчки кивати головою та вдавати, що нас ті пригоди дуже інтересують.

Така сама біда була й з Богданком. Сліпий як кертиця, глухий як пень, нездарний та неповоротливий як медвідь, вдавав мисливого першої кляси, а у своїх оповіданнях застрілив тисячі заяців, сотки лисів — ба й десятки медведів.

Що ми із него не накпилися, що не насміялися, ніщо не помагало. Ціле літо псував нам своїми оповіданнями.

Врешті вже нам й терпцю не ставало. Де лиш двоє-троє нас зійшлося, щоби погуторити зі собою, зараз являвся й Богданко і, хоч-не-хоч, треба було вислухувати його історій.

Рада в раду рішили ми вдатися до Ваня. Був то старий гірняк, сусід панотця, де ми перебували, добрий наш знакомий. Їв хліб з неодної печі, не одну ділетку бундзу зладив. А жартун вам був та гострий на язик, що й не попадайся.

Змовилися ми з ним, що за пять шісток він нашого мисливого з попівства викурить. Казав лише, щоби ми приготовили лови тай сказали йому, куди будемо йти.

Сказалося, зробилося.

Одного гарного дня намовлений парубок приніс вістку, що явилися на полі дики.

Вся молодь пристала до Богданка, що мусить зробити на них засідку. Як не крутився Богданко, треба було рішитися, бо й старші зачали просити.

Під вечір Богданко злагодив стрільбу, забрав мисливське знадібя тай подався з нами на лови.

Богданка облягли дівчата, примилюються, підморгують до него, а він як та пава пишається.

Ґрунями дійшли ми до якоїсь полонини, де мали показатися дики. Підходимо, а там вже сидить Ваньо та люльку покурює.

Нібито щойно побачив нас, підійшов, поздоровкав тай дивиться тільки на Богданка. Гейби його й ніколи не бачив. Дивиться, поцмокує люльку та у бік спльовує.

Богданкові той перегляд не дуже подобався, хотів виминути Ваня, та той не дає.

— Та ждайте, паничу, шос вам повім — каже.

— А що? — питає Богданко.

— А заґадку — каже.

Ми всі гуртом зачали домагатися від Богданка, щоби зачекав, бо хочемо чути загадку.

Посідали ми, позакурювали, а з нами й Богданко, якому й не дуже то до диків спішилося.

А Ваньо зачав:

— На яри у хижу на руковини до дівки свати зайшли. А в хижі дівка сама, татцьо та мати ни є.

— Де, — звідатся, — твій татцьо та мати?

— Поїхали, повідат, до Літовищ омасти до омасти купувати.

— А коли вернуть?

— А, гварит дівка, як будуть вертати довшою дорогою, то борше, а як коротшою, то пізніше!

Сват ся здивував. А деж твій брат?

— Е, повідат дівка, дома ни є. Він пустий стрілець, в ліс ходить; що забє, то верже, що ни забє, до хижі несе.

Зачали ми розпитувати Ваня, що то є, але той мовчав, доки Богданко про розвязку не запитав.

А як той запитав, то Ваньо каже:

— А щож би? Пішли купувати перцю до сала, тож омасти до омасти. Як будуть вертати за гостинцем, то будуть дома борше, а як коротшими дорогами, горами, то пізнише.

— А мисливий? — вирвався Богданко.

— А щож, каже Ваньо. Брат пішов у ліс „нендзу“ зі себе лускати. Що зловить і забє, то у бік верже, а що ни вбє, до дому принесе. Бо такі стрільці не тільки у панів є.

Ціла поляна залилася сміхом, що рвався із молодечих грудей. Нам аж сльози зі сміху в очах ставали.

А Богданко стояв ні в сих ні в тих, а потім тихенько, незамітно поштильгукав до дому.

Другого дня раненько кинув Богданко гостинний дім панотця, а ми хоч троха відпочали по його мисливських пригодах.

ній конґрес національних меншин, що відбувся у Женеві, — в ч. 28 (300) „Ниви“. Отже п. Певний пише:

...„У Женеві відбувся конґрес так званих національних меншостей. На той конґрес з Волині поїхав і посол Євген Богуславський. Поїхав, щоб переконатися, — чи дійсно тому конґресу *лежать на серці лише справи заінсценізовані через Берлін, чи той конґрес обходить захист прав українського народу взагалі і що практичного він може дати нашому селянинові та робітникові.*

...Мав на той конґрес поїхати голова Волинського Українського Обєднання посол Певний. *Але коли він довідався, що той конґрес є панський та панських підбріхувачів, що там не будуть радити над долею українського селянина й робітника українця*, бо, мовляв, конґрес не бажає втручатися у внутрішні справи, *а тому обмежуються на ньому лише панськими теревенями, цокотінням ріжних пань та побаченням* по каварнях, *вирішив посол Певний, що там українському послові з Волині не місце.*

Немає чого байдики бити, коли в себе дома є праці досить. Тому щоб подивитися, що то за люде збіраються в Женеві, чому вони саме називають себе конґресом національних меншостей, *у цілях лише інформаційних*, як обсерватор, *і поїхав до Женеви посол Євген Богуславський*“.

...„Невідомо, — що там робили ундівці далі, але ундівська преса відразу перестала писати про конґрес, і ундівці повернули разом з послом Є. Богуславським до Варшави.

Не мали можливости прийги до повного порозуміння делеґати в дорозі, бо *ундівці їхали першою та другою клясою, а посол Є. Богуславський — третьою*“.

Тут очевидна брехня, бо як відомо, Богуславський діставши гарбуза, виїхав з Женеви заразже, коли його випросили за двері, а українські посли були в Женеві до кінця нарад конґресу.

(Що до диких претенсій Певного, щоби українські представники розмовляли *в дорозі* з Богусл., то часть вини поносять ті, що не соромилися засісти до одного стола з „певними“ на чорній каві в „Укр. Інституті“ в Варшаві. Тепер це мститься. — *Ред.)*

Він переконався — каже, — що „представникам робітників і селян“, таким як він і п. Богуславський там „нема чого байдики бити“. Отже поразку вже вдруге п. Богуславського і тих, що його туди посилали, Петя Певний вивертає мов кота іншим кінцем і очевидно діставши білої гарячки, плете далі таке:

...„Як відомо, український нарід на Волині через Національний Конґрес (?) передав повновластя на захист своїх національних прав Волинському Українському Обєднанню. До ВУО входять також і всі посли Української Парляментарної Репрезентації Волині. Таким чином через цей Національний Конґрес відбулося обєднання Українського Народу зі своїми послами.

Що-до українського питання в Польщі, то Національний Конґрес українського народу та Краєвий Зїзд ВУО ствердили, що вирішення його можуть приспішити лише добросусідські взаємини між народом польським та українським і що права та привилеї українського народу в Польщі необхідно провести законом, себто, в контакті з урядом до парляменту внести в тій цілі відповідний законо-проєкт.

Огож ВУО вважає, що українське питання в Польщі є справою внутрішньою“.

„Тому, власне для захисту українських прав у Польщі треба йти іншою дорогою. Ту правдиву дорогу намітило Волинське Українське Обєднання і чим скорше на неї вступить Галичина, тим ближчим буде поранок“.

Коментарі до наведеного хіба зайві.

По „побідному“ повороті п. Богуславського з Женеви, він здав звіт „начальству“ зі своїх „успіхів“, росповів про те, як то він (мов якийсь школяр) здавав іспит перед комісією, яка задала йому кілька досить неделікатних питань і врешті — як потому — оголосили йому, що іспиту він не здав, а рівнож заявили, що дуже добре визнаються, що таке ВУО, знають за які гроші виходить „Укр. Нива“ і взагалі провадиться вся та робота, яку репрезентують певняки, і накінець, що такі „представники“, як він, Богуславський та Певний можуть репрезентувати Українців хиба в Варшаві, але не серед *дійсних* умандатованих національних представництв світу.

Кажуть, що в звязку з такими „знаменитими“ успіхами в Женеві, становище п. Бог—го у „сильних мира цього“ значно захиталось, а певні кола вживають навіть заходів, щоби його за це не лише більше не посилати на подібні міжнародні зізди, а поступово цілком „зліквідувати“. Чи це правда — побачимо.

I. С.

Тисяча інвалідів УГА жде на поміч суспільности. Вшануйте їхні заслуги в місяці листопаді. Честь народу наказує забезпечити життя тим, що в обороні його чести жертвували своє здоровля!

Письмо з Арґентини.

Українська національна праця в Арґентині йде дуже пиняво; брак грошей та свідомої інтеліґенції не дає змоги горстці ідейних людей боротись серед розбурханого моря, яким є наша еміґрація в Арґентині, майже цілком здеморалізована комуністичними аґітаторами. Але всеж таки до сьогодня дещо ми осягнули, бо є тут українські установи, часописи, народні доми, церкви й школи. І так у провінції Місіонес, у котрій є найстарша українська кольонія, є кілька церков, дві або три школи й Т-во Просвіта. В Ляс Бреняс є українська автокефальна церква і Просвіта. В Кордобі є Тов. „Взаїмна Поміч“, в Беріссо є Тов. „Просвіта“, котре побудовало величавий народний дім. На Док—Суді є Тов. „Просвіта“, котре також побудовало народний дім. У Буенос Айрес є кілька українських установ, м. ін. „Український Національний Клюб“, де згуртовано найбільше нашої інтеліґенції; це товариство є сьогодня найбільшим в Арґентині, видає найбільше поширений в Полудн. Америці часопис національного напрямку „Україна“. Друге Товариство „Просвіта“ видає часопис „Українське Слово“; цей часопис є більше радикальний і часто містить непевеприхильну в засобах полеміку з українськими національними орґанізаціями. Недавно засновано Т-во „Сокіл“ і Т-во „Січ“ на Док—Суді.

Хтось подумавби, що як є тільки товариств та установ, то й праця в них мусить бути велика. На ділі додатної праці нема, бо всю свою енерґію зуживають лише на особисті лайки. Правда, час до часу дають театральні вистави, але тільки всего, бо про іншу національно освідомлюючу роботу ніхто не думає. Була кілька разів спроба Українського Національного Клюбу, щоб обєднати всі українські орґанізації під один провід, щоби спільна праця дала кращий вислід, але все пішло на марне, бо розпереність деяких провідників не допустила до того.

Сего року прийшов деякий зворот до кращого. І так „Укр. Націон. Клюб“ уладжує що неділі відчити про міжнародне значіння українського питання та про культурно-господарське положення українських земель під Москвою й Польщею. Заходом „Укр. Націон. Клюбу“ відбудеться дня 1. листопада свято приголошення української державности західних земель. Це буде перше наше свято в Арґентині, в котрім возьмуть участь всі українські орґанізації.

Націоналіст.

---

21. БЕЗРОБІТНИЙ.

Як вам треба свідка до суду, то ви про Йойну розпитайте.

Живе у невеличкому місточку Цаповій, в жидівських закамарках, при лазні.

То — то вам раз свідок!

Розкажете йому все, як треба і що вам треба, і маєте готового свідка. А сам він не дурний, на параґрафах знається ліпше чим чотирох цапівських адвокатів на купу. А і в суді він теж не те, що хтонебудь другий. Він собі раду дасть! І присягне як треба і засвідчить все, що вам потреба. Був, бачив, чув, помагав — словом все.

Але тепер він безробітним став.

До суду вже не ходить, а все через ті адвокатські штучки.

Приловили його на тому, що він присягнув, що був при тім і бачив, як Іван Нечипорові довг віддавав, а показалося, що він в тім часі в тому селі не був. Трапився якийсь молодий суддя, „вліпив“ йому за те шість місяців. І треба було відсидіти.

З того часу Йойне стратив всякий заробок — безробітним став.

Але як вам треба доброго свідка до суду, то попробуйте із Йойною. Живе він в Цаповій, у жидівських закамарках, при лазні.

22. МАЛПА.

Пан суддя Хлібоїдник, що міряв людям справедливість від двох днів у Літовищах, поповши смачний обід та попивши його чорною кавою, вийшов собі на балькон, люльку покурити.

Убраний у мохнатий шляфрок, з червоною турецькою шапочкою на голові, сидів у вигідним кріслі, погойдувався й посмоктував люльочку. А при тім так приємно мріялося.

Перед очима пана судді Хлібоїдника пересувалися мов у калейдоскопі всі його споминн давних літ. Часи, як він ще на університеті бував (о молодосте, молодосте, де ти?), як він іспити здавав (погані спогади пропадайте!), як він женився (гм, гм!), аж врешті, як він опинився на пості самостійного судді. А дальше марилося йому, як то пізнійше він піде вище й вище, ба може й начальником суду стане!

Розкішна імла заходила на очі пана судді, а там у долині на вулиці стояв собі обідраний мужик і роззявивши рота дивився на балькон. Надійшов звідкись другий, а той перший йому пальцем тиць на балькон і сміється.

— „Малпа“, каже.

Підійшов третій, четвертий, десятий, двацятий, всі тикають пальцями на балькон, сміються та шепочуть: „малпа“.

Знайшовся якийсь мудрагель, що до цісаря до Відня їздив і присягає, що таку саму малпу бачив у Відні. Також у червоній шапочці, курила катаринку й люльку курила.

Гамір збудив пана суддю із мрій. Витріщив очі, дивиться, а як почув, що його малпою зовуть, як не крикне, як не застукотить! Люди в розсті́ч! А ті два, що перші прийшли, йшли поволи домів і міркували, чого тота малпа так дуже розлютилася?

23. ТОРТ.

Як хто при мені згадає про торт, то в мене по спині мовби мурашки лазили. Не тому, бачите, що я його не люблю, навпаки, може навіть і дуже.

Але — боюся.

Може то така примха, може — конець кінців боюся.

Але що там торт!

Краще скажу вам байочку.

Був собі дід та баба.

Або ні: були собі дві баби. Приятельки від серця, товаришки, подруги.

Парашка без Палажки світа божого не бачила, Палажка без Парашки навіть на поетичний місяць подивитися не хотіла.

І „згода в семействах і мир і тишина“.

Але де чорт не може, там баба торт сфабрикує.

Десь у других свята покасували й тортів нема й добре їм живеться.

А в нас?

І в гості ходи і обідайся і хвали ґаздиню.

А вже те хвалення то просто розпука!

Їш — не їш, а все хвали, бо ворога напитаєш.

І зробила баба Парашка торт. І високий і великий і полюкрований, словом чудо.

А зробила й Палажка торт: ще більший, ще вищий, а люкор із нього аж капає.

Їдять гості сей і той, обідаються до нестравности, хвалять.

І когось лихо спокусило сказати: Палажчин торт кращий.

Господи, якби патик у мурависько запхав!

Баби побилися, приятелі поганьбилися, на вісім „рутенців“ шіснацять партій у місті зробилося.

От вам і казка.

— — — — — — — — — — — — —

А як хто при мені торт згадає, то в мене мовби сотка мурашок по спині лазить.

Що чувати в світі?

Четвертий рік большевицької пятирічки. В біжучому році кінчиться третій рік, як на Радянщині ввели так званий пятилітній плян, і зачнеться його передостанній рік. „Пятирічка" мала згідно з замислами її творців бути другим етапом до здійснення світової революції. Її ціль це господарська розбудова величезного краю зі 160 міліонами населення, краю, який мабуть служити підпорою й запіллям для світової революційної армії, щоби зробити її здібною ставити чоло всім силам капіталістичного світа. Тому що сучасна війна вимагає першевсього розвитку тяжкого промислу, тому саме тій справі присвячує большевицький плян пятирічки найбільше уваги.

Цілком помилковою є думка, будьтоби цей плян мав піднести добробут населення СССР., піднести життєву стопу цього населення. Навпаки пятилітній плян та його виконавці вимагають від населення якнайдальше йдучої самопосвяти; кожний повинен виречися всяких особистих благ на користь світової революції. Підтвердження цього находимо в факті, що пятилітній плян лише в незначній мірі передбачав і передбачає розвиток дрібного промислу, а головний натиск кладе на розвиток тяжкого промислу, який у війні дуже легко перемінити на воєнний промисл.

Маючи такі цілі на оці ввели большевики в себе ніде незнаний й нечуваний визиск кожного громадянина з окрема й всіх разом. Цей визиск тим страшніший, що відбувається при помочі всеї державної машини, разом з поліцією, військом, усею пресою та всіма організаціями. Розміри визиску тим більші, що його ведуть дуже пляново, а визискувані позбавлені всякої можливости упімнутися за свої права. Ріжниця між капіталізмом і большевицьким „соціялізмом" в справі визиску працюючих полягає в тому, що визиск працюючих у світі капіталізму не є унятий в одностайну систему, а визискувані находять опіку й охорону у своїх політичних і господарських організацій, а деколи навіть у уряду. У сучасній большевицькій системі держава і ніхто інший розпоряджає всіми середниками продукції, поділом продуктів та їх виміною; держава є одиноким працедавцем. Очевидно, й мови нема про те, щоби робітники мали уділ в зисках, які походять з праці їх рук. Позбавлення робітників права до участи при поділі зисків, не є одиноким відступством від основних засад соціялізму; пятилітній плян потоптав усі засади того власне соціялізму, що його большевики ще й досі проповідують, але поза межами СССР.

Які дотеперішні здобутки пятирічки й які вигляди перед нею? Здобутки за три роки переводження пляну дуже мізерні, коли взяти на увагу, що для нього посвячено все. Знищено матеріяльно все селянство й робітництво, наражено їх на голод, холод і крайну нужду. Всі терплять для того, щоби большевицький уряд міг вивозити за кордон паливо, будівельний матеріял, усякий сирівець, хліб, мясо, яйця і т. д. та таким чином призбирати чужинецьких грошей, за які купує машини та всяке знаряддя для продукції та на оплату чужинецьких фахівців. Для пятилітки посвятили большевики навіть свого червінця, бо вона спричинила його упадок. Для пятилітки самі напльовали собі в лице, бо пішли жебрати грошей до своїх ворогів американських і европейських капіталістів. Треба признати, що серед капіталістичних кругів Европи й Америки найшли большевики гідних союзників, бо найшлися банкирі й цілі товариства грошевитих людей, а навіть цілі уряди, які своїми кредитами, замовленнями й господарською співпрацею ратують пятирічку від повного банкроцтва.

Що до виглядів для пятирічки на майбутнє, то вона може вдатися в певній мірі (очевидно не на 100 відсотків) лише при дальших кредитах і дальшій співпраці европейського й американського капіталу з большевиками. Той сам капіталізм, що його пятирічка ладиться валити й рувнувати, прорвив для большевиків щораз більше „здорового купецького розуму" і входить з большевиками у щораз глибші господарські взаємини. Але та спілка не вратує обох спільників від провалу.

Розмови Гувера з Лявалем. Французький премієр Ляваль виїхав до Зєдинених Держав Півн. Америки, щоби узгіднити погляди тих держав на справу ратунку світа перед господарською й політичною руїною. Не легко це зробити, бо обі сторони не однаково уявляють собі спосіб і форми замирення світа. Інакше думають обі сторони про ратовання падаючих валют, розброєння, відшкодовання й воєнні довги. Опріч незгідности є ще дуже давні упередження між Францією й Америкою, які вспіли вижолобити в настроях обох суспільностей глибокі борозди, а з упередження робиться нещирість. Далеким від щирости й бажання пособляти Америці є факт, що саме під хвилю виїзду Ляваля до Америки вицофала Франція якнайбільше золота з американських банків. Можна уявити собі радість Ляваля, як він по дозі до Америки стрічав кілька корабельних транспортів, що везли золото з Америки до Франції. Добре ознайомлена зі справою англійська ґазета „Дейли Гералд" пише про грошеву політику так: „Сьогоднішні французькі фінансові круги змагають пляново до упадку доляра. Ляваль хоче світового замирення, але такого, яке потрібне Франції. Французький франк має бути в руках Ляваля тою палкою, котрою він хоче вбити в голову Гувера поняття: „замирення й безпека у світі" згідно з інтересами Франції". Також у Америці є дуже численні й впливові круги, які не скривають свого ворожого становища до Франції.

Безпосередно після приїзду Ляваля до Вашінґтону впали з уст сенатора Бораґа, предсідника комісії закордонних справ амер. сенату знамениті слова, Бораґ заявив представникам французьких часописів таке: „Поправа господарського положення у світі буде неможлива доти, доки не зміниться версайського договору. Передовсім мусить бути змінена польсько-німецька границя на Поморі й Горішньому Шлеську. Версайський мир є миром брутального насильства". Як взяти під увагу, що Франція найбільше вразлива саме на точці зміни версайського договору, то заява Борога є аж надто яскравим висловом неприхильного відношення великої частини Американців до Франції. Чи цілком так само як сен. Бораґ думає й през. Гувер, не знати; ясно лише, що між поглядами на таку преважну справу предсідника закордонної комісії сенату президента не повинно бути значних розходжень. Тому треба мати богато доброї віри, щоби сподіватись великих успіхів від балачок Ляваля з Гувером.

З польських справ.

Новий реґулямін у соймі. Хоча більшість у теперішному соймі ухвалила зараз по виборах гострійший реґулямін, то тепер видався він бебекам ще за лагідним і зголосили нові загострення реґуляміну. Хоча ціла опозиція виступила проти таких обмежень, прихильна урядові більшість не робила собі нічого з арґументів опозиції й ухвалила зміну реґуляміну. На знак протесту проти цего ендеки зложили уряд віцемаршалка й секретаря, так що в президії лишилися лише посли з одинки.

Виїзд Пілсудського. Недавно виїхав Пілсудський до Румунії. Були чутки, що поїде дальше на полудне, до Палестини чи до Египту, щоби зиму перебути в теплих краях. Останні вістки доносять, що Пілсудський захорував в Румунії на ґрипу.

Шпигунство у школі. Робітничий посол Пйотровський розказав у соймі про таку подію: В Кракові дорікав директор одної ґімназії („Naprzód" ч. 224. пише, що це державна дівоча ґімназія) шкільному сторожеві, що недбало робить службу. Сторож відповів: „Я вам покажу, хто я є" — й показав свою відзнаку поліційного шпіцля, а відтак додав: „Тепер можете йти жадуватися до кураторії!"

Бійки в часі екзикуцій стають у Польщі чимраз частіші. До польських часописів пишуть з ріжних сторін, що сільське населення спільно борониться й відбуває від податкових екзикуторів зафантовану худобу чи річи. Часто приходить до завзятих бійок, а звичайно кінчиться тим, що богато людей арештують. Кілька таких фактів представив у соймі посол Руґ (у колишнього „Визволення").

(Нище подану нотатку сконфісковано у 37. числі коли суд ухилив цю конфіскату, подаємо нотатку ще раз).

Клопіт з воробцями. У Варшаві відкрито великі надужиття у кінному відділі поліції. Там від довшого часу не ставало вівса, а управа й маґазинери пояснили, що то воробці зїдають овес. Але як показалося, що бракує вівса за 150 тисяч зл., стало ясним, що таких пажерливих воробців треба замкнути. Ну й замкнули підінспектора Шопу — коменданта того відділу, одного комісаря поліції й маґазинера, а 20 пшодовників перенесли до других відділів. Такі то були воробці.

Хроніка міжнародніх подій.

До виборчої кампанії до анґлійського парляменту станули 1300 кандидатів. Консервативи 520 кандидатів, народні лібералі 38, прихильники Мекдональда з партії праці 28, партія праці з Гендерсоном на чолі 520 кандидатів, ґрупа Мослея (що відкололася від партії праці) 23 канд., лібералі (ґрупа Льойд Джорджа) 19 канд., лібералі Герберта Семюеля 110 канд., незалежна партія праці 19 канд., комуністи 17 кандидатів. Як бачимо з дотеперішних трьох анґлійських партій зробилося аж девять партійних ґруп.

*

Німецька націоналістична університецька молодь в Гале невдоволена з того, що одним з професорів іменували ворога Гітлерівців Дена. На знак протесту покидають студенти масово університет. Дві третини студентів переноситься до Липська, а решта до Єни, так що університет в Гале готов лишитися без студентів.

*

У Франції помер професор словянських літератур і мов при університеті в Ліль — Аншуан Мартель. Чимало своїх наукових праць присвятив історії української культури; у своїх подорожах відвідав Київ та Львів.

*

У Константинополі відбувається друга балканська конференція, в якій взяли участь представники Альбанії, Болгарії, Греції, Румунії, Туреччини й Югославії. Конференція радить над тим, якби укріпити відносини на Балкані.

*

У Ліоні арештували Італійця, який кілька тижнів їздив як купець по Франції, головно на французько-італійській границі в Альпах, де саме тоді відбувалися маневри французьких військ. При нім найшли богаток плянів і записок.

*

На острові Кипрі вибухло минулого тижня сильне протианґлійське повстання. Протианґлійський рух охопив цілий острів. Повстанці домаються усунення анґлійського панування на Кипрі та прилучення Кипру до Греції. Анґлія вислала на Кипр для здавлення повстання сильні відділи з Египту й острова Мальти. Нелення Кипру виносить 320 тисяч, з чого одна четвертина це Магометане, 10 тисяч ріжних національностей, решта Греки.

*

Минулого тижня відбулися в цілій Франції вибори до кантональних і ґенеральних рад. Вибори дали перевагу поміркованим партія. Соціялісти втратили досить богато з попередніх своїх впливів.

*

Польща програла перед ґаєським трибуналом процес з Литвою в справі залізничого транзитового получення Польщі з портовим містом Мелемем (Клайпедою).

*

Італійський міністер закордоних справ Ґранді прибув дня 25. жовтня в політичну гостину до Берліна. З цієї нагоди передав Ґранді через радіо привіти і вияви симпатії німецькому народові від Мулінія.

*

Мусоліні виголосив в дні виїзду Ґрандівого до Берліна велику промову в Неаполю, в якій заявив що версайський договір мусить бути змінений. Далі сказав Мусоліні що вважає за неможливу річ, щоби одні народи були озброєні „до зубів" а другі мусілі цілковито обезброюватись.

По всій Україні.

Півн. Західні Землі.

Арешти в Тернопільщині. Дня 17. жовтня перевела тернопільська поліція ревізії в селах: Бірки великі, Дичків, Красівка, Смиківці й Товстолуг, серед сільської молоді й арештувала під замітом приналежности до УВО 22 молодих селян і одного ґімназиста.

Арешти в горохівському повіті. На Горохівщині арештовано 14 осіб (переважно молодих селян) під закидом приналежности до КПЗУ і що нібито були членами районового комітету і „ячейок“ тої партії. Арештованих відставлено до вязниці в Луцьку. Підчас ревізій мали найти компромітуючі матеріяли. О. Ш.

За шпіонажу. Окружний суд у Рівному розглядав справу Прокопа Мізюка і тов. за шпіонажу на користь Совітів. Розправа відбувалась при закритих дверях. Суд засудив: Прокопа Мізюка на 10 літ тяжкої вязниці, братів Міхала і Франц. Наґалевских, Юз. Боровского, Віктора Бабіньского і Феліцію Бабіньску по 8 літ т. вязниці. Всі засуджені, окрім Мізюка — Поляки. О. Ш.

На передодні цікавої розправи. Ще в грудні м-ці 1928 р. повстанчий відділ проти польської влади під проводом ватажків Калістрата Куца і Никодима Кропивницького, родом з Володимирець, сарненського пов., доконав у тому районі цілий ряд нападів і убивств представників польської влади, а рівнож грабіжів. М. ін. та банда (кажемо „*банда*“, бо діяльність її зводилась в значній мірі до грабіжів мирного населення, отже тла політичного тут не було) забила слідчого суддю Пулторацкого, якого сам Куц затримавши, заколов баґнетом, начальника поліції Роґульского, коменданта пост. поліції Тюменова і *30 поліціянтів*, яких розстріляно.

Коли дальша діяльність банди була утруднена акцією поліції, банда зліквідувалась, а ватажки Куц і Кропивницкий втікли до Совітів, де перебували до березня 1931 р. Повернувшись до Володимирця, їм здавалось, що „діла минулих днів“ забулись; тимчасом негайно по повороті їх арештовано і посаджено до вязниці в Рівному. Слідство в цій справі закінчено й розправа має відбутись у скорому часі. О. Ш.

Судова розправа проти комуністів у Ковлі. Перед виїздною сесією луцького окр. суду в Ковлі відбулася розправа проти 9 осіб, обвинувачених у приналежности до комуніст. партії західньої Білорусі і доконанні цілого ряду підпалів збіжжа польських маєтків на терені *любомльського* повіту. Головні обвинувачені — жид-рибак Іцек Цімерман і його жінка Рейзя, решта селяни-Українці, переважно з с. Острови любомльськ. пов. На розправі доказано, що вони нібито займались і поширюванням комуністичної бібули. По цілоденній розправі суд оголосив присуд, яким засудив: Цімерманів — по 4 роки тяжкої вязниці, 1 обвинуваченого — на 3 і пів року т. в., 3-ох по 3 роки т. в., 1 — на 2 роки в., а двох оправдано. Боронили ковельські адвокати С. Підгірський і Ярош. Засудженим зараховано слідчий арешт від жовтня 1930 року. О. Ш.

Великий політичний процес у Львові. Дня 19. жовтня зачався перед судом присяглих великий процес 14 Українців за приналежність до УОВ чи УОН. Прокуратор обвинувачує: Богдана Кравцева, студ. фільос. й журналіста, студ. Осипа Процишина, студ. Жигмонта Процишина, люстратора коопер. Прокопа Матійцева, токаря Володимира Чуловського, бувшого редактора „Українського Голосу“ Зенона Пеленського, абсол. II. р. учител. семин. Юлію Козакевич, адвок. кандид. Богдана Книша, студ. техніки Юрія Дацишина, Миколу Максимюка, люстр. кооператив Дмитра Вирсту, студ. вищ. торг. школи Володимира Качмарського й студ. техн. Володимира Андрущака. Всім закидує акт обвинувачення, що належали до тайної, революційної орґанізації, що приготовляла збройне повстання проти Польщі в цілі відорвання південно-східних земель та утворення з них української держави; також закидає редаґування та поширювання ріжних відозв з революційними стремліннями.

З окрема акт обвинувачення закидує, що Книш, Дацишин, Максимюк разом з убитим студ. Грицем Пісецьким взяли участь у нападі на почтовий амбулянс під Бібркою дня 30 липня 1930., при чому згинув постерунковий Молєвський й пропало з почтового воза 20.030 зл. Останнім тром обвинуваченим закидує прокуратор, що вони переховували в себе учасників нападу (Максимюка й Дацишина).

По відчитанні акту обвинувачення зізнають підсудні. Кравців, Ж. Процишин, Осип Процишин, Чуловський, Кордюк, Пеленський та Козакевич доказують у своїх зізнаннях, що не належали до ніякої нелеґальної орґанізації, а працювали цілком леґально. Б. Кравців розказує широко, як він у леґальних товариствах гуртував молодь та протиділав деморалізуючій роботі совітського консуляту у Львові. Ред. Зенон Пеленський розказує, як після покінчення журналістичних студій у Берліні вернув до краю, набув „Український Голос“ у Перемишлі, думав про заложення леґальної націоналістичної орґанізації, яка гуртувала би молодь і старших, бо не погоджувався з ідеольоґією ніякої з існуючих українських партій. З нелеґальними орґанізаціями ні видавництвами за кордоном не мав ніякого звязку. Покликання до війська у серпні 1930. не дало йому змоги докінчити орґанізацію.

Переслуханий Б. Книш доказує, що не міг брати ніякої участи в нападі під Бібркою, бо того дня був у Снятині, що може доказати свідками. Чому Максимюк зізнав таке на нього, не знає. Юрій Дацишин зачинає зізнання від того, що тепер перший раз зізнає без примусу, бо досі всі зізнання вимушували від нього страшними побоями. Після того заявляє, що належить до УВО і на її приказ брав участь у нападі під Бібркою. Був з ним Пісецький, Максимюк і хтось третій, якого він не знає, але рішучо не був з ними Книш. Дацишин мав ватримати коні, що йому не вдалося, бо сполошені коні впали з ним до рова. В тім часі посипалися стріли; хто стріляв, він не бачив. Уважав, що його роля скінчена й побіг до ліса. Як побачив, що надходить поліція, утік у другий бік і по трох днях прийшов до Львова. У родичів було тісно, а що він мав учитися з Андрущаком, перенісся до него, але нікому не оповідав про свою участь у нападі, тому ніхто його не укривав, ані не шукав для него кривіки. Вкінці широко оповідає про побої на поліції, що аж прибував відобрати собі життя. Дацишин кінчить запитом: „Я хотівби знати, вільно бити чи ні? Як вільно, то це повинно бути санкціоноване законом“. Предсідник відповідає: „Бити не вільно, але це до мене не належить“.

Максимюк відмовив усяких зізнань, а Вирста, Качмарський і Андрущак виказують, що вони не укривали Максимюка ні Дацишина.

Переслухання знавців і свідків почалося від зізнань знавця військових мап поручника зі Стрия. Він подає, що плян касарень, який найдено у Осипа Процишина, є відбиткою з пляну, який можна дістати у всіх книгарнях і він не є ніякою тайною. Дотого у касарнях мешкали тоді цивільні й доступ до них був дозволений для всіх. У пятницю зізнавав пол. аґент Радонь і постерункові з Войнилова, які там арештували Матійцева; Матійців твердить, що він не мав у своїй теці ані „Сурми“ ані вибухового матеріялу, що їх хтось підкинув, але свідки всі зізнають, що ніхто теки не рушав, не міг там нічого покласти. Між свідком Радонем а обв. Дацишином приходить до словної перепалки, бо свідок зізнає, що Дацишина не бито, що він був веселий, як його возили до Бібрки оглядати місце нападу й шукати револьвера, що всі добре забавлялися. На це відповідає Дацишин, що він був такий збитий і ослаблений, що його мусіли підтримувати попід руки, бо не міг ходити.

Лікарі читають протокол судових оглядин тіл убитих Пісецького й Молєвського, а знавець рушникар зізнає, що кулі в тілі Молєвського походили з трох револьверів.

У суботу розправи не було.

Гість з Канади в Галичині. Посол до канадійського парляменту п. Михайло Лучкович їздив тепер до Букарешту як представник канадійського парляменту (а посередно усіх парляментів цілої бритійської держави) на засідання Міжпарляментарної Унії. Вертаючи домів затримався був у Чернівцях, щоби пізнати життя Українців на Буковині, а відтак задержався кілька днів у Львові, де відвідав українські центральні установи, редакції й школи. Зі Львова приїздив пос. Лучкович і до Перемишля на ювилейне свято „Українського Інститута для дівчат“; також їздив до Стрия й околичних сіл, щоби познакомитися з життям галицького села.

В яких умовах працюють кооператори в Яворівщині? В „Ilustrow. Kurjer-і Codzienn-ім“ з дня 17. жовтня читаємо: „На терені яворівського повіту були загадкові арештування українських кооперативних діячів. В льокалі кооперативи в Волі стар. арештувано інж. Юліяна Бика та Петра Волощака, що приїхали з ПСК з Яворова на контролю кооперативи. Два дні пізніше арештовано при люстрації в Чернилязі дир. П. С. К. Чопика та інж. Бика. Після цілонічного увязнення випустили арештованих на волю. Нарешті в часі люстрації кооперативи в Прилбичах знов арештовано Чопика та Волощака. Вони пересиділи два дні в арештах. Причини арештовань закриті тайною“. Про арешти була вістка і в „Ділі“, але її в цілости сконфісковано. Зате у 238. ч. „Діла“ читаємо: „16. ц. м. вніс Український Клюб інтерпеляцію до міністра внутр. справ у справі систематичного арештування й заковування коопер. люстраторів у яворівському повіті. Інтерпелянти запитують міністра, чи він готов покарати винних представників поліції і яка є запорука, що такі протизаконні факти більше не повторяться“.

Вшехпольська етика. У попередному числі подали ми, як використала для себе „Gaz. Warszawska“ факт висадження стрілецької могили в Вівсю. Другий ендецький часопис „Kurjer Lwowski“ пішов подібно чесною дорогою, бо помістив допис кореспондента з Підгаєць, який не соромився видумати таку підлу брехню: Українці назбирали й сховали в могилі тільки вибухових матеріялів, що їх вибух аж знищив могилу! Вшехпольська етика й мораль перевисшили давно етику мурінів.

Радянська Україна.

Масова втеча Жидів з України. Радянський уряд позакладав був на півдні України й на Криму кольонії Жидів, яких переселив з міста на села й казав їм займатися хліборобством. Фінансували цю справу богаті жидівські організації, головно з Америки; також радянський уряд не жалів грошей, щоби жидівські переселенці могли добре загосподаруватися на ріллі. Постійна й плянова кольонізація почалася ще у 1924. році.

Не всі новоприбулі переселенці могли приноровитися до нових умов життя й праці (Жиди загалом не люблять тяжкої праці на ріллі) й почали втікати зі своїх наділів назад до міст. Останніми часами ця втеча стала масовою, аж викликала занепокоєння жидівських опікунів. В кругах уряду обдумують нові проекти умов та всяких догідностей, щоби запобігти втечі Жидів з кольоній. Діється це в той сам час, як московський уряд пляново винищує українське селянство, одинокого власника української землі. Обом починам присвячує одна ідея: затримати Україну для Москви. Треба надіятися, що тверді вимоги життя перекреслять і цю спробу большевиків: видерти українському населенню його землю.

Клопоти уряду зі збіркою хліба. Большевицький уряд сподівався, що перевівши колективізацію легко забере весь хліб з України, бо колективи не будуть так уперто боронитися перед рабунком як поодинокі власники. Показується, що й тут уряду пере-

числився. Він дав приказ, щоби по жнивах віддали колективи весь запас збіжа. Але більшість колективів думала — цілком природно — про себе й обстоювала погляд, що наперед треба видати збіжа на прокормлення всіх членів колективу. Дальше треба лишити відповідну кількість на перезимовання худоби, а також на осінні та весняні засіви. Щойно те, що лишилобися після заспокоєння конечних місцевих потреб, можуть колективи віддати. Уряд з цим не погодився, бо хотів забрати все (цікаво, чи хто між ними думає про те, хто буде нарік по колективах працювати, якби люди вимерли, а худоба вигинула з голоду!). Часописи приносять вісти, що на цьому тлі приходило вже до заворушень, які покінчилися арештами. Між іншими заарештовано за невиконання приказів предсідників окружних совітів, начальників тракторних стацій та секретарів місцевих комуністичних орґанізацій; також арештовано велике число адміністраційних урядовців по округах та районах. Все те свідчилоби, що вже навіть у головах правовірних українських комуністів прояснюється і вони бачать, що Москва повернула Україну в свою кольонію й визискує її без сорому. Недавно візвали з Харкова до Москви голову „Всеукр. Ц. І. К.“ Петровського, щоби оправдався.

ВСЯЧИНА.

Смерть Едісона. Дня 18. жовтня досвіта помер у Нюйорку у 85 році славний на весь світ американський винахідник Тома Едісон. Він працював на полі електротехніки полишив богато винаходів (фоноґраф, мікрофон, друкуючий телеґрафний апарат, жарова електрична лямпка, залізо-ніклевий акумулятор) і мав більше як 1000 патентів.

Найбільше місто світа. Останний спис населення Нюйорку виказав 10 міліонів 901 тисяч мешканців. Місто займає простір 2541 квадратних миль.

Новий лет „Цепеліна“. Повітроплав „Ґраф Цепелін“ відлетів 17. жовтня в ночі в третю подорож до Пернамбуко в Полудневій Америці. Веде його капітан Леман; на покладі є 17 пасажирів і велика кількість почтових посилок. Дня 24. жовтня зачав „Цепелін“ поворотний лет до Европи.

Найшли справника замахів на поїзди. Віденська поліція арештувала Сильвестра Матушку, що до війни був учителем, а відтак старшиною. По війні жив у Відні й займався торговлею. Він доконав замаху на поїзд в Австрії під Анспах в Німеччині під Їтерборґ і на Угорщині під Біяторбадь. Письмо на картці полишеній на місці замаху вказує на Матушку як справника. На припорученя слідчого судді віддали Матушку до захисту божевільних на три тижневу лікарську провірку. Тепер показалося, що в часі большевицького перевороту на Угорщині Матушка брав живу участь по боці комуністів.

Заходом Т-ва „Українська Бесіда“ в Перемишлі

відбудуться у власних кімнатах починаючи від 5. падолиста 1931 р.

Українські Шахові Змагання

за мистецтво міста Перемишля.

Для мистця є призначена нагорода. — Блищих інформацій уділяє і принимає зголошення до 10. XI. ц. р. включно Мр. Юрій Вахнянин, Перемишль, вул. Городська 21.

ПОСВЯЧЕННЯ НОВОГО ЛЬОКАЛЮ „ЖІНОЧОЇ КРАВЕЦЬКОЇ ШКОЛИ“

в Перемишлі, при вул. Коперника ч. 5.

відбудеться дня 8. падолиста ц. р. о 12. годині в полуд.

На це свято запрошує усе Вп. Громадянство
СТАРШИНА КРУЖКА Р. Ш.

Аматорський Гурток „Кружка Рідної Школи“ в Перемишлі

улаштовує дня 3. падолиста в салі „Народного Дому“

ВИСТАВУ:

I. **Американець з крови й кости,** комедія в 2. діях М. Твена.

II. **„Куди вітер віє“** — малюнок на 1 дію С. Васильченка.

Ціни місць від 2 зл. до 50 сот. — Початок точно 7½ вечером. — **Весь дохід призначений на потреби „Рідної Школи“.**

НАДІСЛАНЕ.

(За цю рубрику редакція не відповідає).

Орґанізатор культурно-освітний і економічний, філіяльний урядовець шукає місця при Філії Просвіти. Молодий, здібний, з правдивим орґанізаційним хистом і довгою практикою. Поведе взірцево культурно-освітну й економічну працю в цілому повіті. Може провадити також драматичний гурток і хор. Вимоги винагороди скромні. — Ласкаві зголошення до Адмін. „Укр. Гол.“ під „Орґанізатор“.

ТОВАРИСТВО „СОЮЗ УКРАЇНОК“ у ПЕРЕМИШЛІ

веде від 1. вересня ц. р.
КОНЦЕСІОНОВАНУ ТРИРІЧНУ

КРАВЕЦЬКУ ЖІНОЧУ ШКОЛУ,

по укінченню якої учениці одержують свідоцтва рівноважні з визволенням. При школі є жіноча бурса з повним удержанням за 45 зл. місячно. Частину належности можна платити харчами.

Тому що в школі й бурсі є ще досить вільних місць, приймається нові зголошення.

За блищими поясненнями й зі зголошенням належить звертатися до Канцелярії Р. Ш. при вул. Костюшки 3. (Міщанська Каса). На відповідь долучити почтовий значок за 35 сот.

Тарифа оголошень: За текстом за I вірш міліметровий одношпальтовий (сторона має 3 шпальт анонсових) 0·50 зол., для дрібних промисловців укр. інстит. 0·30 зол. Дрібні оголош. по 0·25 зол. за слово, найменше дрібне оголош. 2·— зол., для шукаючих праці подані безпосередньо до адміністр. по 0·15 зол. Оголошення в тексті 1·— зл. (за 1 мм.), на першій сторінці 1·50 зл. (за 1 мм.)

За редакцію відповідає: Володимир Зиблікевич. З друкарні Кнолера й Сина в Перемишлі.